

פתח דבר

ברוך אל עליון שהחיני וקיימני והגיעני לזמן הזה, להוציא לאור את המדרש איכה רבתי, עם הערות ותקונים ומראה מקומות כיד ה' הטובה עלי, עפ"י כתב יד ישן נושן הנמצא בעקד הספרים ברומי הנקראת Casanala, מסומן J. I. 4 (ובמבוא פרק ט"ו ימצא הקורא תכונת כתב יד זה).

הכתב יד מהמדרש הזה משונה הרבה מהמדרש איכה הנדפס, והוא כמעט מהדורא תניינא, וכל המאמרים אשר הביאו הקדמונים ממנו ואינם נמצאים בהנדפס, הם בכתב יד הזה לכתבם וכלשונם, כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים.

המדרש הזה נעתק למעני ע"י המנוח ה"ר מרדכי קאפוי ז"ל, ביתד עם מדרש אבא גרין אשר הוצאתי לאור עולם (עיין ספרי דאגדתא בפתח דבר). והנה הלום ראיתי אחרי רואי, כי בקובץ הזה הסרות הפתיחות ונמצא רק גוף המדרש איכה, לכן התאמצתי להשיג העתקה מהפתיחות מכתב יד הנמצא בבריטיש מוזיאום בלאגראן קובץ 27089, והשויתי הנוסחאות מהפתיחות עם הנוסחאות מהכתב יד הזה. וכמו כן ה' לפני דפוסים הראשונים היקרים במציאות: דפוס ראשון, והוא מדרש חמש מגילות הנדפס בפיוזרדו בשנת רע"ט, ודפוס קאנשטאנמינא משנת ר"פ (דברתי אודותם במבוא פרק ט"ו).

וגם כעת לא עזבתי דרכי אשר הלכתי בה עד כה, יגעתו ועמלתי ותקנתי הישיבושים, והוספתי את החסר בפנים הספר, בתוך שני חצאי מרובע, חלקתי המאמרים עפ"י הפרשיות והפסקים, גם נתתי ריזח והפסקות ע"י קוים ונקודות המפרידים בין מאמר למאמר, גם הצנתי מראה מקומות מהכתובים המובאים במדרש הזה, וכן ערכתי הערות ותקונים, ומראה מקומות, אנה נמצאים המאמרים ההם בתלמודים ומדרשים וילקוט ושאר ספרי חז"ל, והשויתי המאמרים זו מזל זו, והכרעתי על הגירסא הישרה, גם העירותי על תלופי נוסחאות בין הכתב יד ובין הנדפס מכבר, תקנתי ובארתי המלות הזרות הנמצאות בו, גם בארתי בדרך אגב הרבה מאמרים בתלמודים ומדרשים.

גם מבוא גדול הכינותי בראשו, מכיל י"ז פרקים, וזה הוא משפטו: (א) שם הספר. (ב) תכונת הפתיחות ואם נסדרו ממסדר אחד ובזמן אחד עם גוף המדרש איכה. (ג) תכונת המדרש איכה וסגנון לשונו ואופן דרשותיו. (ד) באיזה זמן ובאיזה מקום נסדר. (ה) מקורות אשר שאב מהם המסדר. (ו) מדרש איכה ותלמוד בבלי. (ז) המדרשים אשר השתמשו במדרש איכה. (ח) שמות תנאים ואמוראים המובאים בו עם הערות. (ט) הקדמונים אשר הביאו את המדרש הזה. (י) המקומות אשר בעל סדר הדורות הביאו, עם הערות. (יא) רשימה ממלות זרות הנמצאות במדרש הזה מסודרות עפ"י סדר א"ב ואנה הן מבוארות בהערות שלי. (יב) רשימה מכל המקומות אשר הערוך מביא בהם את המדרש הזה. (יג) רשימה מכל המקומות אשר בעל הילקוט מביא מאמרים בשם איכה רבתי סתם, ומהמקומות אשר מביאו ולא רשם עליהם כלל, ואנה המאמרים

פתח דבר

המאמרים נמצאים לפנינו. יד) רשימה שניה מהמקומות אשר בעל הילקוט מביא מאמרים ולא רשם מקורם והם נמצאים במדרש איכה זוטא אשר הוצאתי לאור ע"י חברת מקיצי נרדמים (בערלין תרנ"ד): טו) תמונת הכתב-יד אשר היו לפני. טז) איזה כתבי יד נמצאים עוד ממדרש איכה. יז) הוצאות מדפוסים הראשונים מהמדרש איכה.

והנה אקוה כי הקוראים הישרים אוהבי קדמוניות ישרון יקבלו המנחה החדשה הזאת באהבה וברצון, והאל הטוב אשר עזרני להחל מלאכתי זאת ולברך על המוגמר, יחייני ויזכני בחסדו הגדול להשלים עוד את אשר החילתי, לזכות את הרבים, ולהגדיל תורה ולהאדירה, אמן!

לבוב ניסן תרנ"ז

שלמה ב"ר ישעי' אברהם הלוי באבער.

